

TS-LKD Partijos pirmininkui Gabrieliui Landsbergiui

TS-LKD Prezidiumui

TS-LKD Tarybai

PAREIŠKIMAS

2019 m. birželio 25 d.

Sužinojau, kad TS-LKD partijos pirmininko pavaduotoja Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė 2019 metų birželio 12 dieną ir TS-LKD Vykdomoji sekretorė Aistė Gedvilienė 2019 metų kovo 21 dieną kreipėsi į partijos Priežiūros komitetą dėl mano, kaip Seimo nario elgesio, priimant Vaiko teisių pagrindų įstatymą. Esu kaltinamas, kad nepaklusau TS-LKD Prezidiumo įpareigojančiam sprendimui nepalaikyti daugelio Lietuvos tėvų raginimo taisyti įstatymą taip, kad būtų kuo tiksliau reglamentuota ir užtikrinta Konstitucijoje įtvirtinta teisė tėvams auklėti savo vaikus, apsaugant juos nuo perteklinio valdžios kišimosi. Su apmaudu konstatuoju, kad partijos vadovybės atstovai tokia pozicija ryžosi ignoruoti Lietuvos Konstituciją ir partijos deklaruojamas krikščioniškas vertybes. Tokia partijos vadovybės atstovų laikysena verčia kalbėti apie TS-LKD vertybinę ir tapatybės krizę, diskusijos apie kurią partijos viduje nuolat slopinamos.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 59 straipsnio ketvirtojoje dalyje nustatyta, kad Seimo nariai eidami pareigas vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, valstybės interesais, savo sąžine ir negali būti varžomi jokių mandatų. Taigi, Lietuvos Konstitucija (kaip ir beveik visame pasaulyje) įtvirtina laisvą Seimo nario mandatą ir nepripažįsta imperatyvaus mandato. Laisvo mandato esmė – Tautos atstovo laisvė įgyvendinti jam suteiktas teises ir pareigas *nevaržant šios laisvės rinkėjų priesakais, jį išskėlusių partijų* ar organizacijų politiniais reikalavimais. Kiekvienas parlamento narys atstovauja visai Tautai, visi parlamento nariai yra Tautos atstovybė. Seimo narių teises diferencijuojant taip, kad faktiškai jiems nustatomos nevienodos galimybės dalyvauti Seimo darbe, yra pažeidžiamas esminis atstovaujamosios institucijos principas – parlamento narių lygybė; vadinasi, nėra galimybių Seime atstovauti visai Tautai, reikšti jos interesus. Partijos negali suvaržyti Seimo nario laisvo mandato, kadangi, vadovaudamasis tokia partine nuostata, Seimo narys tokiu atveju privalėtų atstovauti ne visos tautos, bet politinės partijos interesams. Tai pažeidžia teisės normų hierarchijos principą.

Konstitucijos 62 straipsnio 3 dalyje nustatytas draudimas persekioti Seimo narį už kalbas ir balsavimus Seime. Draudimas persekioti Seimo narį už kalbas ir balsavimus Seime yra absoliutus – Seimas neturi teisės spręsti, ar panaikinti minėtą draudimą; Seimo narys už kalbas ir balsavimus Seime negali būti traukiamas atsakomybėn, negali būti kitaip persekiojamas jokiais atvejais. Taigi draudimas galioja net ir po to, kai pasibaigia Seimo nario kadencija ir asmuo jau nėra Seimo narys.

Anksčiau galiojęs Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas leido vykdomosios valdžios institucijai apibrėžti kriterijus ir sąlygas, leidžiančias atskirti vaiką nuo šeimos. Tėvų ir vaikų teisė į tarpusavio ryšių išsaugojimą yra viena iš fundamentalių prigimtinių žmogaus teisių, įtvirtinta Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje. Vienas iš pamatinių žmogaus teisių principų skelbia, kad žmogaus teisių apribojimai galimi tik tuo atveju, jei jie nustatomi įstatymu, jei nėra galimybės juos pakeisti mažiau žmogaus teises pažeidžiančiomis priemonėmis ir jei intervencijos duodama nauda yra didesnė nei padaroma žala. Anksčiau galiojęs Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas daug kur neįtvirtino šių svarbių žmogaus teisių principų. Tai sukėlė pagrįstą visuomenės nerimą, nepasitenkinimą ir protestus. Siekiant Lietuvoje užtikrinti teisinės valstybės, gerbiančios

prigimtines žmogaus teises, pamatinių principų laikymąsi buvo būtina kuo skubiau Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą keisti įtvirtinant teisinius saugiklius, saugančius šeimą nuo teisinio apibrėžtumo, sukuriančio prielaidas neproporcingam valstybės kišimuisi į šeimą ir darančiam nepataisomą žalą tiek tėvams, tiek vaikams.

Seimo narių grupės pateiktas įstatymo projektas pateikė visą eilę būtinų pataisų, užtikrinančių teisinę tėvų ir jų vaikų apsaugą. Teiginiai, kad projektas neva prieštarauja Konstitucijai ar pažeidžia žmogaus orumą, nebuvo pagrįsti jokiais apčiuopiamais teisės šaltiniais ir rėmėsi tik abstrakčiais pasvarstymais. Seimo narių grupės pateiktame projekte nebuvo nieko, kas leido „žmogų žaloti, žeminti jo orumą ir žiauriai su juo elgtis“.

Įstatymo projekto tikslai atitiko tiek teisinės valstybės, tiek TS – LKD programos, tiek Katalikų Bažnyčios socialinio mokymo principus. Šių pataisų palaikymas nuosekliai išplaukė iš TS-LKD programinių nuostatų, teisinės valstybės principų ir Bažnyčios socialinio mokymo. Ir priešingai, TS-LKD prezidiumo draudimas palaikyti pataisas niekaip nederina nei su TS-LKD programinėmis nuostatomis, nei su teisinės valstybės principais, nei su Bažnyčios socialiniu mokymu, nei su Seimo nario sąžinės laisvės principais, nei su didžiosios dalies TS-LKD rinkėjų lūkesčiais.

TS-LKD partijos programoje yra aiškiai ir nedviprasmiškai nurodoma, kad krikščioniškosios vertybės ir krikščioniškasis mokymas yra vienas partijos tapatybės ir pasaulėžiūros pagrindų. Joje teigiama, kad „programa remiasi krikščioniškuoju [...] požiūriu į žmogų, jo laisvę ir atsakomybę“, taip pat, kad „TS-LKD siekia išsaugoti ir sustiprinti krikščioniškąsias vertybes liberalioje demokratijoje“, kad „Bažnyčią ir jos mokymą laikome sau autoritetu“ ir t.t.

Bažnyčios pozicija valstybės kišimosi į tėvų auklėjimą klausimu yra akivaizdi. Šviesios atminties Popiežius Jonas Paulius II apaštališkajame paraginime Familiaris Consortio skirtame šeimoms atkreipė dėmesį, kad:

„46. Šeimos ir visuomenės abipusės paramos, vystymosi ir bendradarbiavimo idealas dažnai susiduria su labai rimtu nuomonių nesutapimu ar tiesiog priešišku pavoju. Todėl, kaip [Katalikų Bažnyčios Vatikano II] Susirinkimas nuolat tą pabrėždavo, daugelio šeimų situacija įvairiuose kraštuose yra labai komplikuota ar net tiesiog kritiška: institucijos ir įstatymai neleistinai nepripažįsta šeimos ir asmens neliečiamų teisių, o visuomenė, kuriai svetimas dalykas tarnauti šeimai, smarkiai puola jos vertybes ir reikalavimus. Šeima, kuri pagal Dievo planą yra pagrindinė visuomenės ląstelė ir kuriai pirmiausia valstybė, o paskui įvairios kitos bendruomenės turi pareigų, tampa visuomenės auka, jos nerangios intervencijos, o dar labiau akivaizdaus jos neteislingumo auka“.

Šis Popiežiaus perspėjimas visiškai atitinka situaciją susiklosčiusią Lietuvoje po ankstesnės redakcijos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo, atvėrusio kelią poįstatyminių teisės aktų, ignoravusių šeimų prigimtines teises ir teisingumo reikalavimus, priėmimui.

Cituota Jono Pauliaus II pozicija nuosekliai atitinka ankstesnę Bažnyčios poziciją tuo pačiu klausimu, ką nedviprasmiškai liudija, pavyzdžiui, Pijaus XI enciklika „Divini illius magistri“. Joje teigiama: „Iš paties kūrėjo šeima yra gavusi pavedimą, o iš čia ir teisę auklėti savo palikuonis – neatimamą teisę, neatskiriama susijusią su griežtu moralės įsipareigojimu. Ši teisė stovi aukščiau visų kitų tautos bendrijos ar valstybės teisių, ir todėl nėra Žemėje tokios valdžios, kuri leistų tai pažeisti“.

Be to, partijos programoje teigiama, kad „savo veikloje vadovaujamės papildomumo (subsidiarumo) principu, kuris reiškia savaveiksmiškumo skatinimą ir rėmimą, pabrėžia **asmens, šeimos** ir mažesniųjų bendrijų pirmumą visuomenės gyvenime ir jų **apsaugą nuo nepagrįsto valstybės kišimosi**“. Manau, kad partijos vadovybės atstovų užimta pozicija Vaiko teisių apsaugos

pagrindų įstatymo klausimu ne tik yra krikščioniškų vertybių atsižadėjimas, tačiau ir prieštarauja pačiai TS-LKD programai. TS-LKD vadovybė pastaraisiais metais ne kartą tokiais formalizuotais ar arbitraliais sprendimais atsidūrė prieštaravimo Bažnyčiai ir partijos programai situacijose.

Esu kaltinamas ir dėl kitų savo pasisakymų ir nuostatų, į ką atvirai ir viešai esu atsakęs ir, jeigu reikės, argumentuotai papildysiu. Tačiau esminė problema yra ta, kad partijos vadovybės atstovai atsitraukia nuo anksčiau atstovautų vertybių šiais ir kitais klausimais. Siūlymus kurti ideologiškai beveidę „Žmonių partiją“, kurioje esą turi tilpti viena su kita visiškai nesuderinamos krikščioniškos ir „paraduose“ propaguojamos LGBT vertybės, kuria partiją, skirtą tik valdžiai pasiekti, paradoksaliai labai panašią į tą, nuo kurios Sąjūdžio metu norėjome pabėgti. Tokia sistema, paremta politiniu barniu tarp partijų „kas geresnis“, jau dabar kelia pagrįstą žmonių nusivylimą ir verčia ieškoti nuoseklios vertybinės alternatyvos.

Mano nuomone, partijos vadovybė vietoje atviros diskusijos nori priversti partijos narius bijoti išsakyti savo nuomonę. Nenoriu būti tokios „demokratijos“ dalimi. Apgailestauju, kad buvo atsisakyta tikros ir atviros diskusijos apie partijos pasaulėžiūrą ir ateitį.

Nenoriu niekam primesti savo nuomonės. Tikiu, kad kiekvienas asmeniškai ir atsakingai priima sprendimus. Įvertinęs partijos vadovybės atstovų pradėtą man, kaip Seimo ir TS-LKD nariui, daryti spaudimą sustabdau savo narystę TS-LKD. Jokios diskusijos nevengiu ir nebijau: esu pasiruošęs atvirai ir argumentuotai diskusijai ir siūlysiu sprendimus problemoms spręsti, remdamasis krikščioniškais principais ir tėvų partizanų įskiepytu supratimu apie tai, ko reikia Lietuvai, tačiau nežadu dalyvauti tuščioje barnį primenančioje polemikoje, siekiant užgožti svarstomo reikalo esmę.

Manau, kad partijos vadovybės atstovų teikti skundai partijos priežiūros institucijoms dėl mano veiklos atspindi bendrą ir visus liečiančią tendenciją. Ši tendencija – bandymas atsisakyti krikščioniškų ir tautinių vertybių vardan liberalios politikos išsaugant klaidinantį konservatyvumo ir krikščioniškumo įvaizdį. Tokia situacija verčia mus pasirinkti. Ar norime toliau veikti tokiomis sąlygomis?

Pagarbiai,
LR Seimo narys Dr. Rimantas Jonas Dagys